МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії

Digital transformations and innovative technologies in the economy: challenges, realities, strategies

Матеріали
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 27-29 травня 2024 р.)

Суми
Сумський державний університет
2024

УДК [330.34+330.336](063)
Е45

Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 14 від 5 червня 2024 р.)

Е45 Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії**:** матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» (Суми, 27-29 травня 2024 р.) / за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюник. Суми : Сумський державний університет, 2024. – 146 с.

Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі електронного бізнесу і технологічних інновацій, цифрової трансформації освітніх систем, запровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Digital transformations and innovative technologies in the economy:challenges, realities, strategies" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of electronic business and technological innovations, digital transformation of educational systems, the introduction of innovative technologies in financial sector. .

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2024
© Сумський державний університет, 2024

ЗМІСТ

Олена Журавка
Аліна Азарова
Антон Журавка
Основні проблеми розвитку ринку добровільного медичного страхування в Україні та шляхи їх вирішення..…….…..…… 6

Олена Криклій
Лілія Деркач
Нормативи капіталу банківського сектору України: аналіз та прогнозування……...…… 9

Олександра Тверезовська
Богдан Чернешенко
Маркетингові стратегії для поколінь Z: виклики та можливості…..……..…..……..…..…… 13

Тетяна Кубах
Артем Сергєєв
Дослідження сутності та актуальності категорії «ефективність банківської системи»….. ….…… 17

Олена Журавка
Аліна Голик
Особливості формування та управління страховим портфелем страхової компанії…….. 21

Світлана Похилько
Людмила Рябушка
Богдан Ільченко
Роль місцевого самоврядування в підтримці бізнесу та стимулюванні ідприємництва в умовах воєнного стану……..……. 25

Аліна Бухтіарова
Дар'я Тимошик
Оцінка ефективності регуляторних змін у боротьбі з кіберзлочинністю: географічна і часова складові…….. 28

Андрій Раков
Верифікація та ідентифікація клієнтів при дистанційному банківському обслуговуванні.… 32

Олександра Тверезовська
Крістіна Попова
Вплив цифрової трансформації банківського маркетингу на приватних клієнтів банку.…… 36

Людмила Захаркіна
Юлія Швидка
Сучасні тенденції розвитку цифрових технологій у страхуванні ….…..…….. 40

Ганна Салтикова
Аліна Голик
Поняття інвестиційної привабливості та її оцінка на різних рівнях управління.…… 43

Олена Криклій
Людмила Рябушка
Андрій Придуха
Управління комплаєнс-ризиком банку……... 47

Євген Руденко
Використанні штучного інтелекту при оцінюванні стійкості фінансової системи…….. 50

Ганна Салтикова
Аліна Рубан Капітальні інвестиції в економіці України……. 54

Людмила Захаркіна
Катерина Сердюк Потенціал та виклики використання криптовалют у якості платіжних систем……. 57

Олександра Тверезовська
Ростислав Гончаренко Роль емоцій у банківському маркетингу: вплив на рішення клієнтів ……...…..……. 60

Liudmyla Riabushka
Danylo Salov The role of local budget in regional development.. 64

Олена Журавка
Аліна Рубан Фінансові ресурси страхових компаній…..……. 66

Ганна Салтикова
Людмила Сокол Політика капітальних вкладень та проблеми їх фінансування ...…….. 69

Євгенія Мордань
Крістіни Чередніченко Системний підхід у побудові механізм формування та реалізації кредитної політики банку…… 73

Дар'я Свірідова
Людмила Захаркіна
Владислав Батанін Фінансова діяльність підприємства: ключові аспекти…… 77

Олена Криклій
Людмила Рябушка
Ігор Придуха Механізм формування та реалізації кредитної політики банку……..……. 80

Olena Zhuravka
Viktoria Alekseieva Assessment of financial state of the state-owned enterprise……..…….…….…… 82

Liudmyla Riabushka
Vladyslav Fedchenko Financial sustainability of local budgets in the context of martial law…….. 85

Тетяна Кубах
Ганна Гребенюк Фінансова стійкість банку: сутність, види та фактори впливу…….. 87

Олена Журавка
Людмила Сокол Особливості забезпечення фінансової безпеки страхових компаній ……...…..…… 91

Олександра Тверезовська
Анастасія Федан
Уляна Вініченко Маркетингові аспекти впровадження fintech технологій в банківські послуги…..……. 95

Луїза Уніат
Людмила Захаркіна Аналіз фінансування та розвитку insurtech сектору: глобальні тенденції…… 99

Тетяна Касьяненко
Вікторія Данилова Теоретичні аспекти аналізу фінансової діяльності підприємства…… 102

Ганна Салтикова
Віра Бардакова Сучасний стан інвестиційного процесу та особливості його стимулювання……..…… 106

Larysa Hrytsenko
Oleksandra Tverezovska
Iryna Kozhushko Analysis of publication activity on the digitalization of banking marketing……..…….... 110

Denys Kolomiiets Integrating energy efficiency indicators into the financial analysis of enterprises..……..……..….. 114

Vladyslav Piven
Tetiana Kasianenko Blockchain technology for enhancing competitive advantage in financial services...……..……..…… 116

Євгеній Пігуль Вплив цифровізації у забезпеченні розвитку ринку праці……..…..…..……..…..…..……... 118

Світлана Похилько
Анна Приходько Вплив сучасного воєнного стану на розвиток цифрових процесів в економіці та бізнесі в Україні в 2024 році……..……..……..……..... 120

Наталія Пігуль
Аліна Медвідь Вплив цифровізації на розвиток банківського сектору України……...……..……..……..……. 123

Дмитро Ткаченко Напрямки удосконалення системи страхування вкладів в Україні: пройдений шлях та подальші кроки..……..……..……..……. 127

Тетяна Касьяненко
Ярина Шевченко Управління фінансовими ризиками на підприємстві в умовах війни……..…..……..... 132

Павло Рубанов
Вікторія Білошапка Підходи до формування і наслідки забезпечення цифрової транспарентності підприємств…… 136

Олександр Грищенко Вплив трудової міграції на конкурентоспроможність національної економіки України в умовах глобалізації…..…. 141

Євген Чванкін
Євген Рекун Діджиталізація громадського здоров'я як чинник забезпечення економічної безпеки держави……... 144

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ ВКЛАДІВ В УКРАЇНІ: ПРОЙДЕНИЙ ШЛЯХ ТА ПОДАЛЬШІ КРОКИ

Ткаченко Дмитро Олександрович,
аспірант,
Сумський державний університет, м. Суми

Питання функціонування системи гарантування залучених ресурсів у контексті забезпечення стабільності фінансової системи України досліджено автором Мельник А. Т.. Беручи до уваги банкоцентричність фінансової системи автор актуалізує питання підвищення ефективності залучення грошових коштів у банківський сектор з метою забезпечення фінансової стабільності (Мельник, 2013, с. 75).

Одним з факторів ефективного функціонування банку є обсяг залучених ним ресурсів. Основним джерелом таких ресурсів є заощадження населення, розміщене на поточних та вкладних рахунках у банку. При цьому така інвестиція для фізичної особи несе в собі ряд переваг, як от: наявність державних гарантій повернення коштів, наявність доходів у виглядів відсотків, висока ліквідність.

Не зважаючи на позитивну динаміку фінансових ресурсів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, автор звертає увагу на низький рівень співвідношення ресурсів Фонду і загального обсягу залучених депозитів. Тому пропонується збільшити показник цього співвідношення з 2,5% до 10% (за аналогією з нормативом достатності (адекватності) регулятивного капіталу банку).

Серед додаткових шляхів удосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб науковцем ще у 2013 році виділено такі:

1) зменшення тривалості ліквідаційних процедур;
2) полегшення шляхів та скорочення термінів отримання компенсаційних виплат;
3) зростання показника покриття гарантованих вкладів;
4) поширення гарантій на суб’єктів господарювання;
5) зважування базової річної ставки регулярних зборів до Фонду на ступінь ризиковості діяльності банку.

Погоджуючись з автором у більшості наведених пропозицій, відзначимо дискусійний характер пропозиції щодо зменшення строку ліквідації банку, адже може існувати ряд факторів, які об’єктивно не дозволяють Фонду гарантування вкладів фізичних осіб завершити ліквідаційну процедуру банку у найкоротший строк. Це може бути і накладення арешту на деякі активи банку, включені до складу ліквідаційної маси, і судова заборона Фонду припиняти юридичну особу банку. Також слід мати на увазі, що відповідно до

частини третьої статті 28 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Фонд припиняє виплату гарантованих сум відшкодування коштів за вкладами у день затвердження ліквідаційного балансу банку та не пізніше наступного робочого дня розміщує на офіційному веб-сайті Фонду оголошення про припинення Фондом виплат гарантованої суми відшкодування (Про систему гарантування вкладів фізичних осіб, 2023). На практиці, вкладники продовжують звертатися до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб за отриманням своїх коштів і через 5 років після початку ліквідаційної процедури.

До того ж, на сьогодні Фондом забезпечено полегшення шляхів отримання компенсаційних виплат, зокрема у жовтні 2023 року Міністерство цифрової трансформації та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб запустили нову послугу в програмному застосунку «Дія»: вкладники збанкрутілих банків можуть отримати відшкодування в кілька кліків (Мінцифра та Фонд гарантування вкладів запустили нову послугу в Дії: Вкладники збанкрутілих банків можуть отримати відшкодування в кілька кліків, 2023).

Говорячи про строки виплати Фондом гарантування вкладів фізичних осіб гарантованої суми відшкодування, акцентуємо увагу на такому. Згідно з частиною першою статті 28 Закону Фонд розпочинає виплату відшкодування коштів у національній валюті України в порядку та у черговості, встановлених Фондом, не пізніше 20 робочих днів (для банків, база даних про вкладників яких містить інформацію про більше ніж 500000 рахунків, - не пізніше 30 робочих днів) з дня початку процедури виведення Фондом банку з ринку (Про систему гарантування вкладів фізичних осіб, 2023).

Слід зазначити, що визначений законом строк є максимально допустимим. Натомість Фонд має розпочати виплату в межах цього строку. Як правило, такі виплати розпочинаються раніше встановленої законом граничної межі. Так, наприклад, ліквідація в АТ «АЙБОКС БАНК» була розпочата з 08.03.2023, а виплати для вкладників стали доступні з 24.03.2023, тобто на 12-й робочий день з дня початку ліквідаційної процедури (Фонд розпочинає виплати вкладникам «Айбокс Банку» раніше кінцевого терміну початку виплат, 2023).

Стосовно пропозиції зі зростання показника покриття гарантованих вкладів необхідно звернути увагу на таке. Згідно з п. 2 розділу ІІ Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» протягом дії воєнного стану в Україні та трьох місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні Фонд гарантування вкладів фізичних осіб відшкодовує кожному вкладнику банку кошти в повному розмірі вкладу, включаючи відсотки, нараховані станом на кінець дня, що передує дню початку процедури виведення банку з ринку (Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів

фізичних осіб, 2022). До набрання чинності вказаним законом гарантована сума відшкодування становила 200 тисяч гривень. Проте у зв'язку з нападом країни-агресора на Україну законодавець змушений був вжити безпрецедентних заходів для забезпечення стабільності фінансової системи, скасувавши (хоча і тимчасово) межу відшкодування коштів за вкладом. Через три місяці з дня, наступного за днем припинення чи скасування воєнного стану в Україні гарантована сума відшкодування становитиме 600 тисяч гривень. Тому можна говорити, що в цій частині законодавець забезпечив удосконалення системи страхування вкладів фізичних осіб.

Пропозиція автора в частині поширення гарантій і на суб'єктів господарювання законодавцем так само врахована, хоча і частково. Якщо до 2017 року Фонд гарантував повернення коштів виключно фізичним особам, то з 1 січня 2017 року гарантії ФГВФО почали поширюватися і на фізичних осіб-підприємців. Пропозиція щодо поширення таких гарантій і на кошти фізичних осіб також заслуговує на увагу і робота законодавця в цьому напрямку має продовжуватися.

Насамкінець, не можна погодитись з пропозицією щодо необхідності зважування базової річної ставки регулярних зборів до Фонду на ступінь ризиковості діяльності банку, адже відповідна норма існує з першої редакції Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та закріплена в ч. 1 ст. 22, а саме: «Фонд має право встановлювати своїм нормативно-правовим актом порядок розрахунку розміру регулярних зборів до Фонду у формі диференційованих зборів. Розрахунок розміру диференційованого збору проводиться шляхом зважування базової річної ставки збору за ступенем ризику. Розмір диференційованого збору має бути не менше розміру базової річної ставки.» (Про систему гарантування вкладів фізичних осіб, 2023). В такій самій редакції ця норма існує і станом на сьогодні.

Проте у 2013 році існував інший бік проблеми розміру мінімального обсягу коштів Фонду. На той час ч. 3 ст. 19 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» була викладена в такій редакції: «Мінімальний обсяг коштів Фонду не може бути нижчим за 2,5 відсотка від суми гарантованих Фондом коштів вкладників у межах суми відшкодування з урахуванням суми зборів з учасників Фонду, які мають надійти протягом наступного кварталу. За умов досягнення мінімальної межі або ризику суттєвого зменшення обсягу коштів Фонду Фонд має право вжити заходів для поповнення коштів Фонду за рахунок джерел, визначених частиною першою цієї статті» (Про систему гарантування вкладів фізичних осіб, 2013).

13 квітня 2022 року набула чинності нова редакція вказаної норми, якою передбачено право Фонду виносити питання про встановлення значення цільового показника Фонду з урахуванням можливості настання кризових

явищ у майбутньому. Досягнення розміру цільового фонду забезпечується шляхом накопичення Фондом відкоригованого капіталу, який повинен забезпечувати покриття прогнозованого обсягу ризиків у банківській системі у разі настання кризових явищ у майбутньому (крім випадків наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, а також обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи України, підтверджених відповідним рішенням Ради з фінансової стабільності).

Фонд у разі недосягнення встановленого значення цільового показника Фонду має право вжити заходів для накопичення капіталу Фонду на відповідний період за рахунок:

– підвищення базових ставок регулярного збору з учасників Фонду;
– встановлення спеціального збору до Фонду.

Як бачимо, законодавцем у цьому питанні забезпечено врахування не лише ризиків діяльності конкретної банківської установи, але і ризиків у банківській системі в цілому.

Враховуючи викладене вище, можна говорити про позитивну динаміку змін в системі страхування вкладів фізичних осіб в Україні та про наявність питань, які потребують подальшого законодавчого врегулювання.

Список використаних джерел

1. Мельник А. Т. (2013) Функціонування системи гарантування залучених ресурсів у контексті забезпечення стабільності фінансової системи України. Наукові записки `Національного університету "Острозька академія"]. № 22. С. 75–78. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_22_17 (дата звернення: 26.05.2024).

2. Мінцифра та Фонд гарантування вкладів запустили нову послугу в Дії: вкладники збанкрутілих банків можуть отримати відшкодування в кілька кліків. Державні послуги онлайн | Дія. https://diia.gov.ua/news/mintsyfra-ta-fond-harantuvannia-vkladiv-zapustyly-novu-posluhu-v-dii-vkladnyky-zbankrutilykh-bankiv-mozhut-otrymaty-vidshkoduvannia-v-kilka-klikiv (дата звернення: 26.05.2024).

3. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 01.04.2022 р. № 2180-IX : станом на 28 жовт. 2022 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text (дата звернення: 02.03.2023).

4. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI : станом на 18 черв. 2023 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text (дата звернення: 15.05.2024).

5. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI : станом на 16 трав. 2013 р.

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17/ed20130609#Text (дата звернення: 26.05.2023).

6. Фонд розпочинає виплати вкладникам «Айбокс Банку» раніше кінцевого терміну початку виплат. Головна ФГВФО. https://www.fg.gov.ua/articles/53302-fond-rozpochinaye-viplati-vkladnikam-ayboks-banku-ranishe-kincevogo-terminu-pochatku-viplat.html (дата звернення: 26.05.2024).